

для якого потрібні зміни в законодавстві, прийняття відповідної Стратегії, державна підтримка системи моніторингу ґрунтів; 3) зміни клімату сприятимуть/обмежуватимуть можливості агросектору щонайменше найближчі десятиліття, а тому скорочення викидів парникових газів з використанням потенціалу ґрунтів в стратегії пом'якшення та адаптації, зокрема шляхом збільшення вмісту органічного Карбону в ґрунтах земель сільськогосподарського призначення при впровадженні стійких практик (ноу-тіл, мінімальний обробіток, рослинні рештки на поверхні ґрунтів, багаторічні злакові покривні культури і бобові в сівоzmіні та інше) управління ґрунтами нагальна необхідність; 4) необхідним є створення тематичних баз даних і картографічних моделей показників, властивостей, процесів, які дають змогу прогнозувати варіанти розвитку та можуть бути інтегровані у відповідну систему управління.

Література

1. Montanarella L., Panagos P. The relevance of sustainable soil management within the European GreenDeal // Land Use Policy 100 (2021) 104950/ <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2020.104950>.
2. Panos Panagos P. et.al. Soil priorities in the European Union// Geoderma Regional 29 (2022) e00510/ <https://doi.org/10.1016/j.geodrs.2022.e00510>.
3. FAO. 2020. A protocol for measurement, monitoring, reporting and verification of soil organic carbon in agricultural landscapes –GSOC-MRV Protocol. Rome.
4. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>
5. <https://www.undp.org/uk/ukraine/tsili-staloho-rozvytku>
6. <https://land.gov.ua/wp-content/uploads/2017/06>

УДК 631.445:631.95:631.452

ПРОБЛЕМИ ПРАКТИЧНОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ҐРУНТОВИХ ВІДМІН ЗАХІДНОГО ЛІСОСТЕПУ ЗА ПАРАМЕТРИЧНИМИ КРИТЕРІЯМИ

Зінчук М.І., кандидат с.-г. наук, доцент,
Шворак А.М. доктор економічних наук, професор
zmig7@ukr.net

Луцький національний технічний університет, м. Луцьк

Ґрунтовий покрив України є важливим ресурсом в екологічному, продовольчому та економічному вимірі держави та потребує відповідної адекватної його ідентифікації та кількісної оцінки, зокрема у частині бонітування та грошової оцінки земель.

З метою пошуку шляхів оптимізації даного питання впродовж двох десятиліть фахівцями Волинської філії державної установи «Інститут охорони ґрунтів України» у співпраці з науковцями Луцького національного технічного Університету проводяться дослідження різних підходів оцінки ґрунтового покриву, удосконалення методів його ідентифікації з метою оптимізації практичного застосування [1].

На рівні з традиційним історично-генетичним методом ідентифікації ґрунтів все більшого поширення набувають кількісні дистанційні та цифрові методи, а також, як один з перспективних напрямів, - запропонований М.І. Полупаном зі співавторами метод визначення еколого-генетичного статусу ґрунтів України, який базується на субстантивно-параметричних критеріях (коефіцієнт профільного нагромадження гумусу - КПНГ та коефіцієнт відносної акумуляції гумусу - КВАГ) [2, 3].

Даний підхід у практичних ґрунтових дослідженнях знаходиться на стадії розвитку, оскільки параметричні критерії запропоновані для зональних непорушених типів та підтипів ґрунтів. На практиці – більшість сільськогосподарських угідь зазнала тих чи інших антропогенних впливів, а ґрунтовий покрив - змін. Крім того, застосування класичного профільно-генетичного методу досліджень передбачає вивчення ознак генетичних горизонтів та погоризонтний відбір зразків для аналізування, що переважно не задовольняє умові товщини верхнього горизонту, визначеного для КВАГ (0-30 см). Особливо дана складова відчутно вносить похибки на ґрунтах різного ступеню деградації.

Проте, на підставі проведених досліджень 57 розрізів та прикопок ґрунтів, які відносяться до дерново-підзолистих та сірих лісових різновидів з 19 земельних ділянок, розташованих в межах Волинської області, зони Лісостепу, Лісостепової Західної провінції, Рівенсько-Луцького округу, Луцького природно-сільськогосподарського району (6) встановлено, що у 30 випадках (53%) теоретичні значення за еколого-субстантивними критеріями прийнятно відповідають класичним генетичним діагностичним критеріям.

При цьому, слід зазначити, що присутня похибка за рахунок невідповідності потужності реального гумусованого горизонту теоретичному. Відмічається чітка залежність відповідності фактичного значення теоретичному в залежності від глибини відібраного зразка (табл.1).

Таблиця 1

Оцінка діапазонів КВАГ від глибини гумусованого горизонту

Діапазони глибини гумусованого горизонту фактичні, см	Орієнтовний % привнесеної похибки	Відповідають теоретичному діапазону КВАГ	Не відповідають теоретичному діапазону КВАГ
20 і менше	понад 33	0	4
21-25	30-17	8	9
26-30-35	13-0-17	21	9
36 і більше	понад 20	0	5

Для визначення впливу деградаційних процесів було проаналізовано кількісні значення відповідності фактичних значень теоретичним в залежності від прояву деградаційних процесів у порівнянні з модальними ґрунтовими відмінами (табл.2).

З даної таблиці випливає, що переважна більшість непорушених ґрунтових відмін навіть у діапазоні товщини гумусованого шару в межах 21-30 см відповідають теоретичному діапазону. У той же час, намитість, змитість та реґрадованість викликає переважну невідповідність фактичних значень теоретичним.

Таблиця 2

Вплив деградаційних процесів на відповідність фактичного значення КВАГ теоретичному (без похибки на глибину гумусованого горизонту)

Наявність/відсутність деградаційних процесів	Вибірка	Відповідають теоретичному діапазону КВАГ	Не відповідають діапазону теоретичному КВАГ
модальні	22	15	7
змитість	16	5	11
реґрадованість	7	2	5
намитість	10	4	6

Висновки. Встановлено значну залежність апробованого методу від глибини гумусованого горизонту. Наявність деградаційних процесів викликає невідповідність фактичних значень теоретичним. Обидва випадки потребують розроблення ширшого спектру діапазонів показників КВАГ.

Література:

1. Ґрунти Волинської області / [М.Й. Шевчук та ін.]; за ред. Шевчука М.Й., Зінчука М.І., Зіньчука П.Й. – 2-ге вид., перероб. і доп. - Луцьк: Вежа-Друк, 2016. С. 48-49.
2. Полупан М. І. Визначник еколого-генетичного статусу та родючості ґрунтів України: Навчальний посібник. /М.І. Полупан, В. Б. Соловей, В.І. Кисіль, В. А. Величко. – К.: Колообіг, 2005. – 304 с.
3. Полупан М. І. Класифікація ґрунтів України / М. І. Полупан, В. Б. Соловей, В. А. Величко. Київ: Аграрна наука, 2005. 300 с.